

‘Ik wil geen kraamzorg’



Kraamzorg zit in het basispakket en wordt dus gezien als noodzakelijke zorg. Toch zijn er mensen die geen kraamzorg willen of maar voor een paar uurtjes. Dat kan gevolgen hebben voor moeder en kind en verloskundigen zijn er niet altijd blij mee.

Tekst: Eveline van Herwaarden

Toen de politiek plannen had om de kraamzorg uit het basispakket te halen heeft de Nederlandse Beroepsvereniging voor Kraamverzorgenden (NBvK) samen met andere organisaties uitvoerig onderzoek gedaan. ‘Kinderen hebben volgens internationale wetgeving recht op goede zorg’, zegt Siska de Rijke van de NBvK, ‘het kan dus als een plicht van de overheid gezien worden om kraamzorg voor alle kinderen beschikbaar te stellen. De positieve effecten van kraamzorg zijn wetenschappelijk aangetoond. Het is zo belangrijk om een kraamverzorgende in huis te hebben die in de gaten houdt of alles goed gaat, die je vertelt wat wel en niet normaal is en die gezinnen met een pasgeboren baby op weg helpt. Kraamverzorgen-

den kunnen crisissituaties voorkomen.’

Toch zijn er vrouwen die geen kraamzorg willen en formeel gezien kunnen zij daar ook niet toe verplicht worden. Wat zijn de redenen dat vrouwen dit zorgaanbod afslaan?

Geen geld

‘Gelukkig kiest ruim 95% van de vrouwen wel voor kraamzorg’, zegt de Rijke. ‘Wat we de laatste jaren zien is dat vrouwen die geen of weinig kraamzorg willen daar vooral financiële redenen voor hebben. Dit probleem doet zich voor sinds de invoering van de eigen bijdrage in 2004. De eigen bijdrage is nu € 4,15 per uur, dat loopt dus op tot bijna tweehonderd euro voor een kraamperiode. Vrouwen met

een laag inkomen kunnen dat soms niet betalen. Zij hebben meestal geen aanvullende verzekering die het vergoedt en er zijn nog maar weinig gemeentes die financieel te hulp schieten. De eigen bijdrage werkt dus als remgeld.’ Ook verloskundigen merken dat geld een rol speelt. Gerrie van der Aalst van verloskundigenpraktijk Astrea in Venlo: ‘Het komt niet vaak voor dat vrouwen helemaal geen kraamzorg willen, maar ze vragen soms wel het minimale aantal van drie uren. Een heel enkele keer maken ze er zelfs twee uur van. Vrouwen zullen niet snel aangeven dat het met de kosten te maken heeft, maar wij voelen meestal wel aan dat mensen het niet breed hebben. Honderd euro is voor iemand met een uitkering echt veel geld, en een kindje krijgen is al duur genoeg. Hoewel we liever zien dat ze meer uren kraamzorg nemen, is het begrijpelijk en wij kunnen ze nergens toe verplichten. De kraamverzorgenden proberen die drie uur vaak te spreiden, zodat ze toch twee voedingen per dag meemaken. Zelf gaan we indien nodig ook een keertje vaker langs.’

Goed uitleggen

Volgens de Rijke speelde de culturele achtergrond van vrouwen in het verleden vaak een rol bij het ‘weigeren’ van kraamzorg. Zelfs immigranten van de tweede generatie waren nog onvoldoende bekend met deze vorm van zorg. Ze kozen er soms voor om de kraamvrouw alleen door familie te laten helpen. ‘We hebben toen veel geïnvesteerd in betere voorlichting’, vertelt ze, ‘waardoor het gebruik van kraamzorg in deze groepen gelukkig enorm is toegenomen. We weten nu hoe we goede voorlichting moeten geven, ook aan migranten die net in ons land zijn. En minstens zo belangrijk, we hebben de kraamverzorgenden getraind in het omgaan met andere culturen. Het begrip moet natuurlijk wel van twee kanten komen.’ Dat is ook wat de verloskundigen doen, goed uitleggen waarom kraamzorg zo belangrijk is. Van der Aalst: ‘Als iemand zegt dat ze geen kraamzorg wil, geven we aan dat we dan geen verantwoorde zorg kunnen leveren. Je legt uit dat het echt belangrijk is voor de gezondheid van de baby en de moeder en wat



Siska de Rijke
NBvK

de meerwaarde is van professionele kraamzorg. Zo probeer je vrouwen te overtuigen om toch minstens die drie uur per dag te nemen. Geen kraamzorg komt dan ook uiterst zelden voor. Dat mensen maar een beperkt aantal uur kraamzorg willen, zie je meer in buitenlandse gezinnen. Zij hebben vaak een zus of moeder in huis die komt helpen met de verzorging en het huishouden. Een heel enkele keer hebben mensen een kraamverzorgende of verpleegkundige als familielid en willen ze die graag inschakelen. Toch zie je dan soms problemen ontstaan, familieleden kunnen overbezorgd reageren of juist minder objectief observeren. Het komt ook weleens voor dat gezinnen geen bemoeienis van buitenaf willen. Dat kan bijvoorbeeld zijn omdat er problemen in het gezin zijn, zoals drank of geweld.' De Rijke noemt ten slotte nog een kleine groep vrouwen die geen kraamzorg wil omdat het niet past bij hun visie op een natuurlijke kraamtijd. Inmiddels zijn er verschillende kraamverzorgenden die hun zorg hierop aanpassen en ook bij deze vrouwen thuis komen.

Vaker bellen

'Kraamverzorgenden zijn onze ogen en zintuigen op het moment dat wij er niet zijn', vervolgt van der Aalst. 'Ze zijn enorm belangrijk voor ons. Het geeft ons een rustig gevoel dat zij aanwezig zijn om moeder en kind in de gaten te houden. Het liefst dus de volle acht uur per dag. Volledige kraam is voor ons veel fijner, dan weet je dat het in goede handen is.' Gerrie van der Aalst en haar collega's hebben er uiteraard begrip voor dat het aantal uren kraamzorg door omstandigheden minder kan zijn. Ze merken het in de praktijk wel als een gezin weinig kraamzorg heeft. 'Er wordt wat vaker gebeld in de uren dat de kraamverzorgende er niet

is. Vrouwen twijfelen er bijvoorbeeld aan of het huilen van de baby wel normaal is. We merken ook dat er meer problemen zijn met de voeding en dat er minder goed geregistreerd wordt. Bij signalen gaan we daarom wat vaker langs bij deze gezinnen.' De Rijke van de NBvK: 'Drie uur kraamzorg is echt het minimale om verantwoorde zorg te kunnen leveren. Het ontbreken van kraamzorg kan grote gevolgen hebben, dat moet de politiek niet onderschatten. De babysterfte

'Zonder kraamzorg
kunnen verloskundigen
geen verantwoorde
zorg leveren'

kan dan weer toenemen en de kosten van bijvoorbeeld ziekenhuisopnames zullen stijgen. Het is bizar dat er nog steeds geluiden opgaan dat kraamzorg wel uit het basispakket kan en mensen ervoor kunnen sparen als ze weinig geld hebben. Tegelijkertijd vragen steeds meer partijen juist om de eigen bijdrage af te schaffen. Ook het College Perinatale Zorg (CPZ) en zelfs enkele zorgverzekeraars hebben inmiddels een beroep gedaan op de minister om de eigen bijdrage te schrappen.' Voor van der Aalst en haar collega's is het ondenkbaar: 'Kraamzorg is voor een verloskundige enorm belangrijk. De verloskundige zorg zoals die nu is, zou absoluut niet kunnen draaien zonder kraamzorg. Dat gaat gewoon niet en we werken juist zo goed samen.' ■



Gerrie van der Aalst
Verloskundigepraktijk Astreo